



# PARTICIPATIE & DETENTIEHUIS

INSPIRATIESESSIE DOOR Marlies (vzw De Huizen) en Daisy & Delphine (detentiehuis Kortrijk)

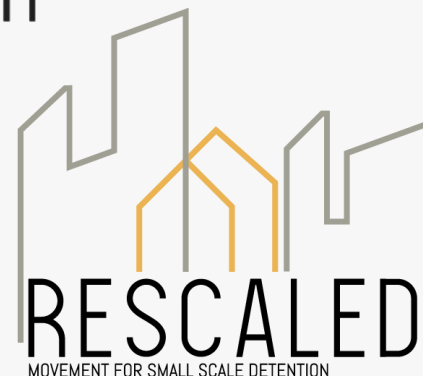


# VZW DE HUIZEN

“Werken aan de detentie van de toekomst”.



de huizen



EEN TOEKOMSTGERICHTE EN DUURZAME PENITENTIAIRE AANPAK

### Ontstaan van het gevangenisstelsel

- Van lijfstraf naar gevangenisstraf (18de eeuw)
  - Isolatie als middel tot bekering en schuldbesef
  - Afwezigheid van slechte invloeden
    - Individuele wandeling
    - Gevangenskaps (cagoule)
  - Aanwezigheid van goede invloeden
    - De bijbel (dwangkerk)
- Visie en doel vertaalde zich in het concept de gevangenis



## Naoorlogse ontwikkelingen

- Geleidelijke opkomst van menswetenschappen
  - Geleidelijke afbouw van het afzonderingsprincipe
  - Groeiende gerichtheid op re-integratie en zorg
  - Groeiende rol van psychosociale experts (vb. bij VI)
  - Groeiende aandacht voor rechtspositie van gedetineerden
    - ✓ De basiswet 2005
    - ✓ Gevangenisstraf als 'louter vrijheidsberoving'
- => Focus op participatie van de gedetineerde/bewoner tijdens periode van vrijheidsberoving



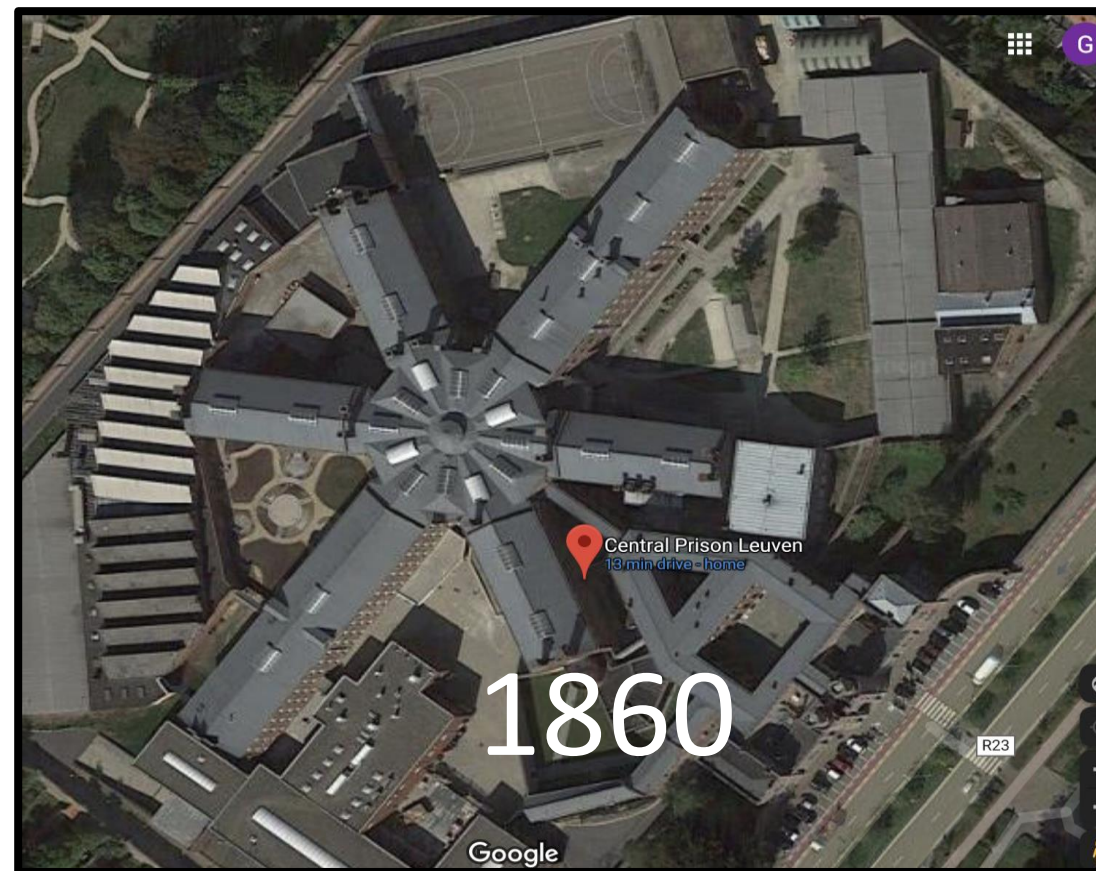
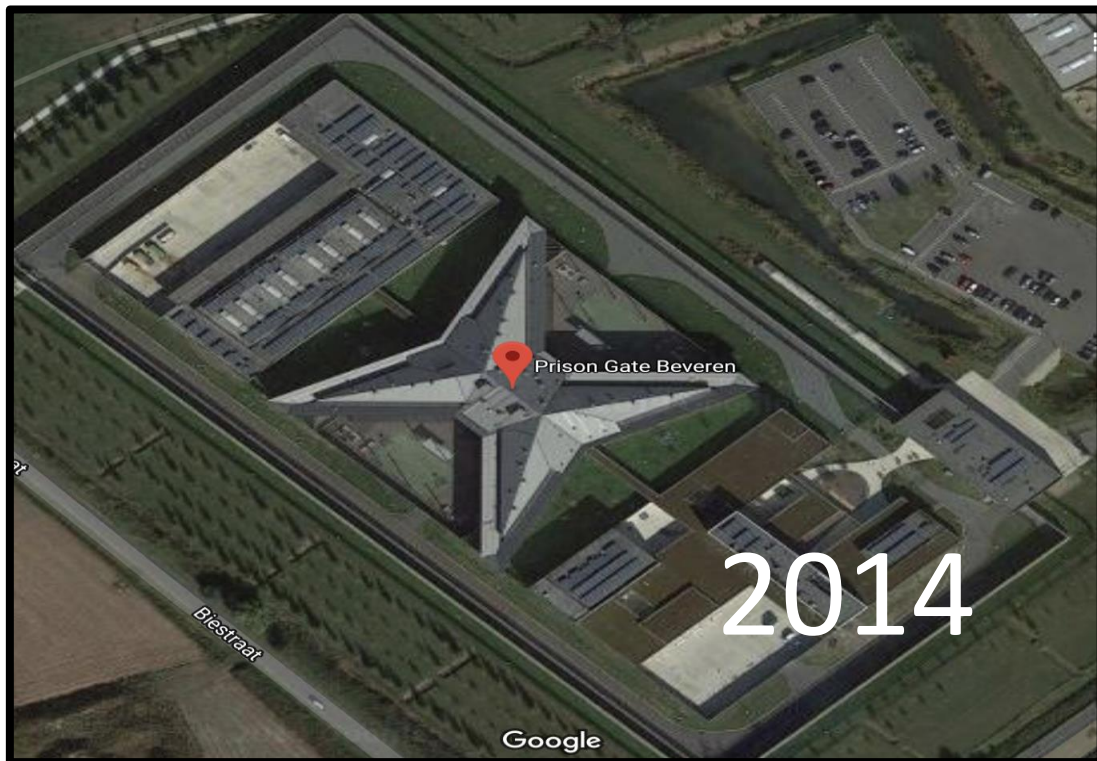
## HET GEVANGENISWEZEN



EEN TOEKOMSTGERICHTE EN DUURZAME PENITENTIAIRE AANPAK



## HET GEVANGENISWEZEN



EEN TOEKOMSTGERICHTE EN DUURZAME PENITENTIAIRE AANPAK

## Waarom nood aan nieuw detentieconcept?

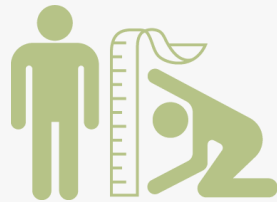
- Bijbouwen moderne gevangenissen door overbevolking
- Hoge graad van recidive
- Moeilijk uit te voeren basiswet
- Europese veroordelingen voor het schenden van de mensenrechten
- Nieuwe wetenschappelijke inzichten
- Buitenlandse voorbeelden
- Nood aan structurele wijzigingen

## De Huizen?

- Vraag: hoe moet detentie van de 21ste eeuw eruitzien?
- Concept **detentiehuisen** / drie pijlers



KLEINSCHALIG



GEDIFFERENTIEERD



IN DE BUURT  
VERANKERD



## KLEINSCHALIG:

- 30-tal gedetineerden per huis:
- Persoonlijke aanpak
- Meer verantwoordelijkheid opnemen
- Meer dynamische veiligheid
- Betere communicatie
- ZORG OP MAAT
- Vroegdetectie



## KLEINSCHALIG:

- Iedereen een individueel planbegeleider doorheen het hele detentietraject

→ Continuïteit van zorg



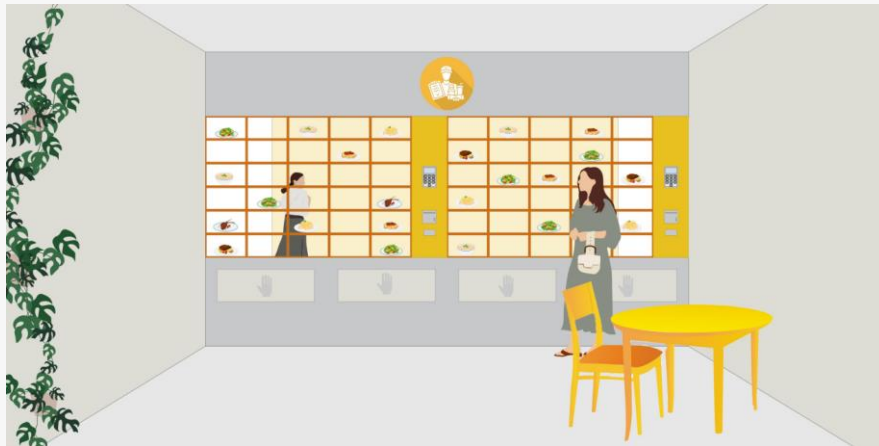
## DIFFERENTIATIE:

- Huizen verschillen in **BEVEILIGING**
  - Gesloten, half-open en open afdelingen



## DIFFERENTIATIE:

- Huizen verschillen in **DOELGROEP**
  - Kortgestraften, jongvolwassenen, psychisch kwetsbaren, senioren, moeders, etc.





## DIFFERENTIATIE:

### ○ Huizen verschillen in **BEGELEIDING**

- Verschillende noden gedetineerde
- Verschillende vormen van hulpverlening
- Zorg op maat
- ...



- DIFFERENTIATIE:
  - Huizen verschillen in **DAGINVULLING**
    - Opleidingsmogelijkheden
    - Werk
    - Begeleiding en therapie
    - Hulp bij inkomen, sociale zekerheid, wonen...



## NABIJHEID

- In de buurt
- Wisselwerking buurt en detentiehuis (herstel)
  - Buurt helpt met re-integratie (werk, huisvesting, opleiding...)
  - Elk detentiehuis heeft een meerwaarde voor de buurt (fietsenmaker, sociaal restaurant, dierenasiel...)
  - Gedetineerde kan zijn verantwoordelijkheid opnemen





## NABIJHEID

- Dicht bij werk, familie, sociaal netwerk...
- Gebruik maken van hulp- en dienstverlening uit de directe omgeving  
(bv. dokter en verpleging van de buurt)





## NABIJHEID

➤ 38 gevangenissen



## VZW DE HUIZEN

### NABIJHEID

➤ Honderden detentiehuisen



## TRANSITIEHUIZEN

**September 2019**



**Mechelen krijgt eerste transitiehuis van België: "We bereiden gevangenen voor op leven na de gevangenis"**

**November 2023**



Maps

**2e transitiehuis van het land geopend in Gentbrugge: "Kans op recidive veel kleiner dan na gevangenis"**

Doelgroep: gedetineerden op het einde van hun straf (18 maanden voor V.I.)

## TRANSITIEHUIZEN

**September 2023**



Het transitiehuis komt in de Janseniusstraat. © Google StreetView

**Derde transitiehuis van het land komt in Leuven: 16 gedetineerden worden er klaargestoomd om vrij te komen**

**Februari 2024**



© Jan Van de Velde

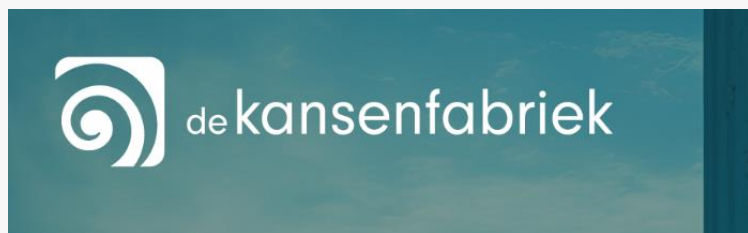
**Transitiehuis voor gevangenen in Hamme opent in voorjaar 2025**

Doelgroep: gedetineerden op het einde van hun straf (18 maanden voor V.I.)



## TRANSITIEHUIZEN

Opmerking! De transitiehuizen vallen onder de externe wet wat maakt dat deze privé uitgebaat worden.



### Doorbraak:

- **In het regeerakkoord (2020)**  
“het verder uitbouwen van kleinschalige detentieprojecten voor bepaalde groepen gedetineerden (vb. ouders met kinderen, gedetineerden kort voor vrijlating, jonge daders, ...).
- **In de beleidsnota van de Minister van Justitie (2020)**
- **“De Minister van Justitie zal 15 kleinschalige detentiehuisen openen tegen eind 2024”**

# EERSTE DH IN KORTRIJK



Operatief sinds 1 september 2022

EEN TOEKOMSTGERICHTE EN DUURZAME PENITENTIAIRE AANPAK

# VOLGENDE DH

De minister van Justitie wou tegen eind 2024 15 detentiehuizen openen in ons land. Deze 15 detentiehuizen worden omschreven als antwoord op het aantal gedetineerden dat er bij komen als de 'korte straffen' worden uitgevoerd. De minister en zijn kabinet hadden echter niet verwacht dat dit tot weerstand zou leiden bij de lokale besturen. Het zogenaamde NIMBY-gegeven keert telkens terug. Toch blijft de minister en zijn kabinet volharden en komen stapsgewijs nieuwe aankondigen.

## Toekomstige detentiehuizen



Adres  
Detentiehuis van Vorst  
Berkendaelstraat 42  
1190 Vorst  
België

02/349 32 11

forestmaisondetention.adm.epi@just.fgov.be

Inrichtingshoofd  
Carine Cartelle

Het detentiehuis in Vorst is het tweede detentiehuis van het land. Het biedt plaats aan 57 kortgestraften, hoofdzakelijk uit de Brusselse regio. Het detentiehuis bevindt zich op de site van de oude gevangenis van Vorst in de gebouwen van de voormalige vrouwenafdeling in de Berkendaelstraat.

### VORST



### OLEN

Van Quickenborne spreekt bezorgde Genknaars toe over komst detentiecentrum: "Deze aanpak werkt"



Minister van Justitie Vincent Van Quickenborne spreekt met de gemeenteraad van Genk over de komst van een nieuw detentiecentrum in Olen. Hij wordt omringd door bezorgde burgers die hun zorgen uiten over de aanpak van de lokale besturen.

De ongezondheid van sommige aangehouden werd ernstig getemperd door de uitbreiding van Paul Deunis, directeur van de gemeenteraad van Hasselt. "Om een straf te mogen uitspreken in een detentiehuis moet het gaan om een straf van maximum drie jaar".

Minister van Justitie Vincent van Quickenborne spreekt met de gemeenteraad van Genk over de komst van een nieuw detentiecentrum in Olen. Hij wordt omringd door bezorgde burgers die hun zorgen uiten over de aanpak van de lokale besturen.

Van Quickenborne beantwoordt vragen rond nieuw detentiehuis in Genk: "In Kortrijk het voorbije jaar geen enkele klacht gehad"

Minister van Justitie Vincent van Quickenborne spreekt met de gemeenteraad van Genk over de komst van een nieuw detentiecentrum in Olen. Hij wordt omringd door bezorgde burgers die hun zorgen uiten over de aanpak van de lokale besturen.





# VOLGENDE DH

Une maison de **détention** pour 60 délinquants va ouvrir ses portes à Grivegnée

13 Nov 2023



Oostende krijgt detentiehuis voor dertig gevangenen in stadscentrum

ZELZATE



Stad Antwerpen krijgt detentiehuis op site van Digipolis: gevangenis voor veroordeelden die straf tot 3 jaar kregen



Voormalig Minister van Justitie Van Quickenborne:

“Op termijn naar 80% in detentiehuizen en 20% in gevangenissen”

“Detentiehuizen zijn de toekomst, gevangenissen zijn het verleden”



FEDERALE OVERHEIDSDIENST  
**JUSTITIE**

**AGENTSCHAP  
JUSTITIE &  
HANDHAVING**

# Detentiehuis Kortrijk



Inspiratiedag 'Count me in' 12/03/24

Delphine

Daisy Steen

# Inhoud

1. Concept en visie DHK – HDG
2. Participatie in de praktijk
3. Uitdagingen



# Concept en visie



# Concept

- Kleinschalig, met focus op dialoog en dynamische veiligheid
- Basiswet van toepassing
- Akkoord bewoner
- Kenmerken

Autonomie en responsabilisering  
van de bewoner

Nadruk op re-integratie

Vermijden van vermijdbare  
detentieschade

Meer detentie-uitvoering  
in de samenleving

# Autonomie en responsabilisering bewoner



## Actieve rol

- > Detentietraject in eigen handen
- > Detentieplan op maat



## Bevorderen verantwoordelijkheid om in eigen behoeften te voorzien

- > Bewoners staan zelf in voor het onderhoud gebouw, tuin, ....



## Ontwikkelen van eigen draagkracht met oog op zelfsturing

- > Empowerment

# Empowerment

Bewoners leren verantwoordelijkheid op te nemen en streven naar persoonlijk herstel

- Doel
  - Herstel naar slachtoffers toe, vergoeden burgerlijke partij
  - Verantwoordelijkheden geven en laten nemen
  - Persoonlijke ontwikkeling stimuleren
  - Integratie met de samenleving bevorderen



# Visie Hulp- en Dienstverlening

## Uitgangspunten

- ✓ Wij-verhaal
- ✓ Positief waarderend leefklimaat gericht op kansen, talenten en competenties
- ✓ Vernieuwend  
Uitstijgen boven het vanzelfsprekende

## Ambities

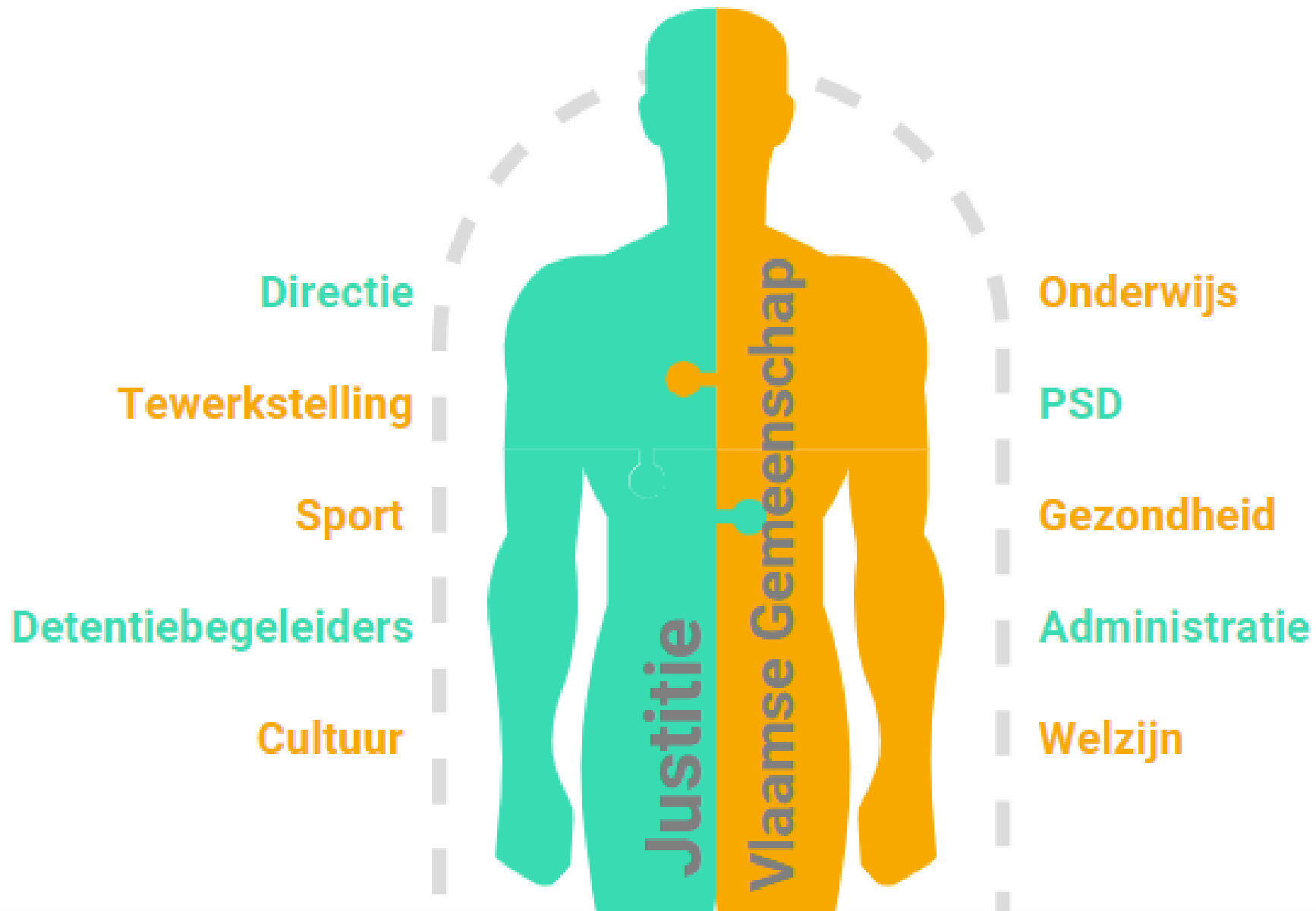
1. Duurzame re-integratie
2. Maximale interactie met maatschappij
3. Participatie  
Van bewoners en hun context
4. Lokale verankering
5. Gedragen reclasseringsplan

## Nog ingrediënten

- Persoonsgericht
- Aanklappende zorg
- Continuïteit van zorg
- Multidisciplinaire samenwerking
- Als evenwaardige partners
- Kwalitatieve zorg

# Participatie in de praktijk





**Onze algemene manier van kijken..**

# ... wordt vertaald op verschillende niveaus

- 1) Leefgroepwerking
  - Bewonersoverleg
  - Focus op talenten en sterktes - GLM
  
- 2) Groepsaanbod
  - D-Kern
  - Deelname aan overleg
  
- 3) Individueel
  - DEPAR - driehoeksoverleg



Uitdagingen?!



# UITDAGINGEN?!

Andere  
prioriteiten

Activering

Groepsdynamiek

Perceptie buurt

Vragen?



# Contact



NEEM CONTACT OP!

DIRECTIE DETENTIEHUIS

Els Deloof

Petra Colpaert

HULP- EN DIENSTVERLENING

Delphine Vanhaelemeesch

PSYCHOSOCIALE DIENST

DAISY STEEN